

KYSYMYKSEEN ZEMSTVOTILASTON TEHTÄVISTÄ

(Penzan kuvernementin zemstvo. Penzan kuvernementin arviotilastotutkimusten yhteenvedot. III sarja. Maaomaisuuksien tutkimus. II osa. Talonpoikaistalouksittain toimitettu kysely. I osasto. Tietohakemisto asutuksista sekä tarkat taulukot talouksittain kauttaaltaan suoritettussa kyselyssä saaduista tiedoista. 3. vihko: Krasnoslobodskin ujesti. Penza. 1913. Hinta 1 rpl. X + 191 sivua.)

Penzan zemstvo suorittaa arviotilastotutkimuksia niin täydellisen ja yksityiskohtaisen ohjelman mukaan, että se on poikkeuksellisen kiinnostavaa kaikille niille, jotka tutkivat Venäjän talousrakennetta.

Tilastoidaan perhekunnittain kerrassaan *kaikki* talonpoikaistaloudet erikseen *suppean* tilastollisen talouskortin mukaisesti. Sitten tilastoidaan joka kolmas talous erikseen jonkin verran täydellisemmän *lyhyen* talouskortin mukaisesti; — joka yhdeksäs vielä täydellisemmän, niin sanotun *seikkaperäisen* talouskortin mukaisesti; — joka *kahdeskymmenes seitsemäs* — vieläkin täydellisemmän *erikoisen* talouskortin mukaisesti, ja vihdoin joka ujestin 25 taloudesta (mikä tehnee noin $\frac{1}{1000}$ talouksien yhteisluvusta) annetaan mitä seikkaperäisin *budjetin* kuvaus.

Yhteensä on *viisi* erilaista tutkimuksen tarkkuusastetta, ja tällöin täydellisempi ohjelma sisältää ehdottomasti kaikki vähemmän täydellisessä ohjelmassa olevat kysymykset. Alkulauseessa tekijät määrittelevät näiden *viiden* tilastokyselylajin täydellisyyden seuraavalla tavalla:

„Budjetti käsittää talonpoikaistalouden koko tuoton ja kulutuksen. Erikoinen tilastokuvaus tutkii taloudessa maataloustuotteiden myyntiä ja ostoa sekä karjatalouden kiertoa (erikoisella lomakkeella) sekä

kaikkia niitä kysymyksiä, jotka sisältyvät seikkaperäiseen talouskorttiin.

Seikkaperäisessä talouskortissa luetellaan talouden jäsenten kaikki tilukset, tuotantolaitokset ja elinkeinoammatit, rekisteröidään tiedot perheenjäsenten sukupuolesta, iästä, lukutaitoisuudesta, elollisen ja elottoman irtaimiston sekä rakennusten arvo, luetteloidaan tuotantolaitoksista ja elinkeinoista saadut tulot, sato, kulungit työvoiman ylläpitoon.

Lyhyessä talouskortissa säilyvät tiedot vain perheenjäsenten sukupuolesta, iästä ja lukutaitoisuudesta, luetellaan tilukset, tuotantolaitokset ja elinkeinoammatit, elollinen ja eloton irtaimisto.

Suppeassa talouskortissa rekisteröidään perheen suuruus jakaen se sukupuolien mukaan, työkykyisten miesten lukumäärä, perheen tilukset ja tuotantolaitokset, paitsi vuokrattuja, tärkein karja, työkykyisten miesten lukutaitoisuus ja elinkeinoammatit sekä opiskelevien tyttöjen ja poikien luku”.

Valitettavasti julkaisuun ei ole liitetty kaikkien viiden eri tilastokyselylajin kysymysten täydellisiä luetteloja. On liitetty vain kaikkein lyhkäisin („suppea”) talouskortti, joka antaa taloudesta (likipitäen) yhtä tarkan tilastokuvauksen kuin eurooppalaiseen tapaan järjestettyjen maataloustilastokyselyjen kortit.

Jos penzalaiset tilastomiehet tutkivat koko kuvernementin yllä esitetyn ohjelman mukaan, niin voidaan liioittelematta sanoa, että kootut tiedot ovat miltei ihanteellisia. Oletta-kaamme, että kuvernementissa on 270.000 taloutta (itse asiassa niitä lienee enemmän). Silloin meillä tulee olemaan 90.000 tilastokuvausta, jotka sisältävät tiedot vuokrasta, kaikesta elollisesta ja elottomasta irtaimistosta; — sitten 30.000 tilastokuvausta, jotka sisältävät tiedot sadosta (*jokaisessa taloudessa*), työvoiman ylläpitokustannuksista, työvälineiden ja rakennusten arvosta; — edelleen on 10.000 maataloustuotteiden myyntiä ja ostoa sekä „karjatalouskiertoa” käsittelevää tilastokuvausta (s.o. todennäköisesti karjan hoidon ja ruokinnan ehtoja sekä karjatalouden tuottoisuutta y.m.s. koskevaa tarkkaa tilastokuvausta); — lopuksi 250 budjettia, jotka, käsittäen 10 tyypillistä ryhmää talonpoikaistalouksia, antaisivat *täydellisen* tilastokuvauksen *jokaisesta* ryhmästä, 25 budjetista kutakin ryhmää kohden, mikä on täysin riittävää varmojen keskilukujen saantiin.

Sanalla sanoen, jos tämä ohjelma täytetään, niin Penzan kuvernementin talonpoikaistalous tulee tutkituksi erinomaisesti — verrattomasti paremmin kuin länsieurooppalaisissa

kyselyissä (jotka tosin käsittävät koko maan eivätkä kuvernementteja).

Koko juttu on vain näiden erinomaisten tietojen *muokkamisessa*. Siinä on perusvaikeus. Tässä on zemstvotilastojemme kipein kohta, tilastojen, jotka työn huolellisuuteen ja seikkaperäisyyteen nähden ovat erinomaisia. Tiedot kaikista 300.000 taloudesta (tai kaikista 90.000:sta — kaikista 30.000:sta — kaikista 10.000:sta), jokaisesta erikseen, saattavat olla erinomaisia, mutta tieteellisten tarkoitusten kannalta, Venäjän talouselämän ymmärtämisen kannalta ne saattavat menettää merkityksensä melkein kokonaan, jos ne muokataan epätydyttävästi. Sillä yleiset keskinumerot, kyläyhteisöjä, volostejia, ujestejia ja kuvernementteja koskevat yleiset keskinumerot puhuvat kovin vähän.

Venäjällä tapahtuu juuri nyt puoleksi keskiaikaisen (patriarkallisen ja maaorjuudellisen) maatalouden muuttuminen kapitalistiseksi. Tämä prosessi hahmottui jo yli puoli vuosisataa sitten. Tämän pitkän ajan kuluessa Venäjän taloustieteellisessä kirjallisuudessa on koottu äärettömän suuri joukko erilaisia *mainintoja* tämän prosessin eri piirteistä. Asian koko ydin on nyt siinä, että nämä erinomaisen seikkaperäisesti ja huolellisesti kootut ja tarkastetut zemstvotilaston joukkoluontoiset tiedot *muokattaisiin* asian vaatimalla tavalla. Ne on muokattava siten, että *saadaan* tarkka ja objektiivinen, joukkoluontoisiin tietoihin perustuva *vastaus kaikkiin* niihin kysymyksiin, jotka on *nostanut esiin* tai hahmottanut yli puolen vuosisadan aikana suoritettu Venäjän reforminjälkeisen talouden analyysi (ja nykyään Stolypinin agraarilainsäädäntö herättää vielä joukon mitä mielenkiintoisimpia kysymyksiä Venäjän *vallankumouksenjälkeisestä* taloudesta).

Tilastotiedot on muokattava niin, että vanhan, maaorjuudellisen veropäivätyö-, työllämaksu- ja luontoistalouden häviämisen prosessi ja sen kaupalliseksi, kapitalistiseksi maataloudeksi muuttumisen prosessi *voidaan* tutkia näiden tietojen nojalla. Yksikään valistunut (poliittisessa ja taloustieteellisessä mielessä valistunut) henkilö Venäjällä ei voi nyt epäillä sitä, etteikö tämä prosessi olisi käynnissä. Koko kysymys on siinä, *miten* muokataan nämä talouksittain kootut erinomaiset tiedot, jotta *ne eivät häviäisi* ja jotta niiden nojalla voitaisiin tutkia tämän erittäin mutkallisen ja monenlaisen prosessin *kaikki* puolet.

Näiden ehtojen tyydyttämiseksi on talouksittain koottujen tietojen muokkauksen tuloksena saatava mahdollisimman paljon mahdollisimman järkiperaisesti ja yksityiskohtaisesti laadittuja *ryhmä- ja yhdistelmätaulukkoja*, jotka on tarkoitettu *kaikkien* elämässä jo muodostuneiden — tai *muodostumassa olevien* (minkä merkitys ei ole vähäisempi) — *taloustyyppien* erillistä tutkimista varten. Ilman monipuolisia ja järkiperaisesti laadittuja ryhmä- ja yhdistelmätaulukkoja nämä mitä runsaimmat talouksittain kootut tiedot menevät suorastaan hukkaan. Tämä on nykyistä tilastotiedettä uhkaava suurin vaara; viime aikoina tilastotiedettä on yhä useammin vaivannut eräänlainen, niin sanoakseni, „tilastokretinismi”, ei nähdä metsää puilta, numeropaljous peittää ilmiöiden *taloustieteelliset tyypit*, jotka voivat tulla esiin *vain* silloin, kun on laadittu monipuoliset ja järkiperaisesti ryhmä- ja yhdistelmätaulukot.

Näiden taulukkojen laatimisen *järkiperaisyyden* ehtona on ennen kaikkea se, että kapitalismin kehitysprosessia voitaisiin seurata kaikissa sen haarautumisissa ja muodoissa. Järkiperaisesti voidaan katsoa vain sellainen muokkaus, joka tekee mahdolliseksi erottaa luontoistalouden parhaiten säilyneen tyyppin ja ne erilaiset siirtymisasteet, joiden kautta se muuttuu kaupalliseksi ja kapitalistiseksi maataloudeksi (eri paikkakunnilla kaupallinen maanviljely saa erilaisia muotoja, vetäen milloin yhden, milloin toisen maatalousalan tuottamaan markkinoita varten). Erikoisen tarkasti on erotettava ne taloustyypit, joissa siirrytään eheästä luontoismaanviljelystä työvoiman *myyntiin* (niin sanottuihin „ammatteihin”, mikä tarkoittaa työvoiman myyntiä), — sekä myös sen *ostoon*. On erotettava erikoisen tarkasti eri taloustyypit varakkuuden (karttuneen pääoman paljouden sekä pääoman muodostumis- ja karttumismahdollisuuden) perusteella, — sitten koko maataloustuotannon määrän perusteella sekä juuri niiden maataloustuotantoalojen suuruuden mukaan, jotka kyseisellä paikkakunnalla ja kyseisenä aikana helpoimmin muuttuvat *kaupalliseksi* maanviljelyksi tai *kaupalliseksi* karjanhoidoksi j.n.e. j.n.e.

Kysymyksen koko ydin nykyaikaista maatalouden ekonomikkaa tutkittaessa sisältyykin juuri tähän luontoistalouden muuttamiseen *kaupalliseksi*, ja virallisen, liberaalis-professorimaisen, pikkuporvarillisen-narodnikkilaisen ja opportunistisen „teorian” loppumaton virhe- ja epäluulopaljous

johtuukin juuri siitä, ettei ymmärretä tätä muuttumista tai ei osata seurata sitä sen erittäin moninaisissa muodoissa.

Edellä mainitusta kokoelmasta päätellen Penzan tilastotyötä suorittavat sellaiset henkilöt, jotka eivät suhtaudu asiaan virkamiesmäisesti, henkilöt, jotka ovat todella kiinnostuneet ja kykenevät tekemään tavattoman arvokasta tieteellistä tutkimustyötä,— mutta kuitenkin tämä työ vaikuttaa siltä, että siinä on ylenpalttisesti tilastollista rutiinia tai „tilastollista viehättymistä” ja niukasti poliittis-taloustieteellistä järkiperäisyyttä.

Kyseinen kokoelma sisältää ennen kaikkea hakemistotietoja asutuksista. Nämä tiedot käsittävät vajaan $\frac{1}{10}$ koko kirjasta. Loput $\frac{9}{10}$ on kyläyhteisöjä käsittäviä taulukoita. Jokaisen kylän jokaisen yhteisön jokaiselle talonpoikaisryhmälle (sen hallussa olevan maamäärän mukaan) on erikoinen vaakasuora rivinsä (kaikkiaan niitä on ujestissa 1.009), joka sisältää 139 pystysuoraa saraketta. Tiedot ovat tavattoman yksityiskohtaiset. $\frac{9}{10}$ näistä tiedoista eivät kaikkein tiedonhaluisimmatkaan paikalliset asukkaat milloinkaan tarvinne mihinkään tarkoituksiin.

Mutta tämä tavaton seikkaperäisyys muodostuu jonkinlaiseksi tilastomaniaksi, kun saamme nähdä sarakkeet 119—139, s.o. *kaksikymmentä yksi* saraketta, joissa kussakin on tuhannesta ujestijaottelusta esitetty *suhdeluout*, t.s. on laskettu prosenttisuhteet!!! Tilastomiehet ovat tehneet kutakin ujestia varten tuhansia ja kymmeniä tuhansia laskutoimituksia, joita paikallisetkaan asukkaat tuskin tarvitsevat muuten kuin aivan erikoisissa tapauksissa. Tilastomiehet ovat suorittaneet osapuilleen 15—20 tuhatta laskelmaa, joista ehkä parikymmentä on tarpeen *vain* paikallisille asukkaille, ja tällöin he voisivat *itsekin* suorittaa tarvitsemansa laskutoimituksen, jos tuollainen vähemmän otaksuttava tarve sattuisi syntymään.

Se ääretön työ, minkä tilastomiehet ovat haaskanneet turhanpäiten, on vähennys siitä yleisestä työsummasta, jonka he (nykyisin voimin ja nykyisen budjetin puitteissa — tilastotutkimuksiin käytettävät varat kunnallisbudjeteissa ovat kovin vähäiset!) voivat käyttää tutkimuksiin. Kyseinen kokoelma, joka sisältää tuhansittain aivan tarpeettomia tilasto-„ylellisyyden” numeroita, ei tee *ainoatakaan* yhteenvedoa. Kaikki mahdolliset yhteenvedot on lykätty seuraaviin vihkoihin. Ensinnäkään emme ole varmoja, ilmestyyvätkö ne

seuraavat vihkot, eivätkä siitä voi olla varmoja venäläiset zemstvotilastomiehetkään, jotka ovat kovin riippuvaisia poliisin mielivallasta. Ja toiseksi, ellei *kokeilla* monipuolisia ryhmä- ja yhdistelmätaulukkoita ujesteittain, niin ei milloinkaan saada luoduksi tieteellisessä mielessä täysin tyydyttävää ryhmä- ja yhdistelmätaulukoiden yhteenvetosysteemiä kuvernementeittain.

Toistaiseksi olemme tekemisissä ikävän tosiasian kanssa: kovin vähäinen, miltei nollan arvoinen tieteellinen merkitys on tällä zemstvotilastokokoelmalla, jonka valmistamiseen on haaskattu suunnattoman paljon työtä ja joka sisältää koko joukon erittäin rikkaita, arvokkaita ja uusia (*marraskuun 9 päivän lain tulokset!*) tietoja, joita ei ole summeerattu, ei ole koottu, ryhmitelty eikä soviteltu yhteen.

Mainitsemme ainakin muutamia ryhmityksiä, joita olisi voitu ja olisi pitänyt tehdä, jotta mitä rikkaimmasta zemstvotilastoaineistosta olisi tullut käyttökelpoista. Toivottavaa olisi, että ujesti ja kuvernementti jaettaisiin piireihin kaupallisen maatalouden eri alojen laajimman leviämisen mukaan (viljan ja perunan käyttäminen väkijuomien valmistukseen; maitotuotteiden myynti; meijerit; erikoiset kaupalliset kasvit j.n.e. j.n.e.);— sitten maatalouden ulkopuolisten elinkeinoammattien ja vieraspaikkalaisten ansiotöiden mukaan;— tilanherran taloudesta riippuvien ehtojen mukaan (tilanherrakartanoiden läheisyys tai niiden puuttuminen; onko vallitsevana maaorjuudellinen työllämaksu-, veropäivätyö-, kahdavieljely-, käsityötalous y.m.s. vai kapitalistinen, vapaaseen palkkatyöhön perustuva tilanherran talous);— edelleen kaupan ja kapitalistisen vaihdon kehitymisasteen mukaan yleensä (erikoisen tärkeä jako, joka on välttämätön poliittisen taloustieteen aakkosten kannalta ja joka on helppo tehdä, vaikka sitä tavallisesti ei tehdä: asutusten ryhmitys sen mukaan, kuinka kaukana ne ovat rautatiestä, kauppatoreista, kauppakeskuksista j.n.e.);— asutusten suuruuden mukaan (Krasnoslobodskin ujestissa 278 asutuksessa on lähes 30 tuhatta taloutta, mutta yhdeksässätoista suurimmassa asutuksessa on yli 9 tuhannen talouden— siis olosuhteetkin ovat luultavasti erilaiset).

Toivottavaa ja välttämätöntä on, että taloudet ryhmitellään myös kylvöjen suuruuden eikä vain maanhallinnan mukaan (kokoelman laatijat puhuvat alkulauseessa, että Penzan kuvernementissa talonpoikaistaloutta hoidetaan

„pääasiassa omalla eikä vuokratulla maalla”, mutta tämä on liian ylimalkainen arvio, sillä vuokratuksella on äärettömän suuri merkitys ja se kaipaa seikkaperäistä tutkimista); — sitten kaupallisten kasvien kylvöalojen suuruuden mukaan siellä, missä ja mikäli niitä voi havaita ja erottaa; — edelleen „elinkeinoammateittain” (ei siinä karkeassa muodossa, johon tavallisesti rajoitutaan aivan kuin poliittisen taloustieteen pilkaksi, ottamalla „ne taloudet, joissa on ammatinharjoittajia”, ja ne, joissa ei ole ammatinharjoittajia, vaan on ehdottomasti huomioitava henkiön asema ammatissa: taloudet, jotka lähettävät palkkatyöläisiä ulkopuolisiin ansiotöihin paljon, keskinkertaisesti ja vähän, taloudet, joissa on pieniä ja suuria tuotantolaitoksia ja joissa käytetään vähäinen, keskinkertainen ja suuri määrä palkkatyöläisiä j.n.e.); — karjan omistuksen mukaan (kokoelmassa se on jo osaksi suoritettu) j.n.e.

Yhdistelmätaulukot, luvultaan vaikkapa kymmenkunta, jotka jakavat taloudet kymmeneen (taaskin likipitäen) ryhmään niiden erilaisten tunnusmerkkien mukaan, jotka osoittavat kapitalismin tunkeutumista maatalouteen, vaativat — jos oletetaan olevan 80 pystysuoraa saraketta — 8.000 uutta laskutoimitusta, s.o. ottaisivat paljon vähemmän tilaa kuin 20.000 aivan tarpeetonta prosenttisuhteiden laskua kunkin kyläyhteisön kohdalta erikseen.

Ja tällaisilla monipuolisilla yhdistelmätaulukoilla, joissa huomioitaisiin se tavaton muotojen paljous, joka esiintyy maatalouden ja maanviljelijäin alistamisessa markkinoista riippuvaisiksi, olisi äärettömän suuri tieteellinen merkitys. Voidaan liioittelematta sanoa, että ne aiheuttaisivat suorastaan mullistuksen maatalouden ekonomiikkaa käsittelevässä tieteessä.

„Prosvestsheniye” № 1,
tammikuu 1914
Allekirjoitus: V. I l j i n

Julkaistaan
„Prosvestsheniye” aikakauslehden
tekstin mukaan